

Les 1 Levend of levenloos

Alle **levende** wezens hebben dezelfde **kenmerken**. Ze eten, groeien, reageren op hun omgeving en planten zich voort. Alles wat leeft gaat ten slotte **dood**. Planten en dieren zijn levende wezens. **Levenloze** dingen groeien niet en gaan niet dood. Het leven van alle levende wezens loopt van jong naar **volwassen** tot dood. Alleen volwassen levende wezens kunnen zich voortplanten. **Bacteriën** zijn de allerkleinste levende wezens. Je vindt ze op dode dieren, maar ook in je darmen. In je buik doen ze heel nuttig werk. Er zijn ook bacteriën waar je heel ziek van kunt worden.

Les 2 Raad het dier

Alles dat ademt, weg kan rennen, voedsel nodig heeft en op de omgeving reageert, is een dier. Je verdeelt dieren in groepen door naar hun kenmerken te kijken.

Zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en **vissen** hebben botten. Zoogdieren en vogels houden zichzelf warm, de andere dieren niet. Alleen zoogdieren geven hun jongen melk. Met amfibieën is iets gek aan de hand. De jongen ademen net als vissen met kieuwen, de volwassen dieren hebben longen. Er zijn ook heel veel diersoorten zonder botten, zoals **insecten**, spinnen, duizendpoten, slakken en wormen.

levend

Iets is levend als het groeit, reageert, zich voortplant en dood kan gaan.

het kenmerk

Dat waar je iets of iemand aan herkent. Een vogel herken je aan de snavel en de veren.

dood

Iets dat geleefd heeft, maar niet meer leeft.

levenloos

Iets dat niet leeft en ook nooit geleefd heeft of zal leven.

volwassen

Als levende wezens volwassen zijn, kunnen ze zich voortplanten.

de bacterie

Geen plant en geen dier, wel een levend wezen. Je ziet ze door een microscoop. Sommige zijn nuttig, andere zijn schadelijk.

het zoogdier

Zoogdieren geven hun jongen melk. Ze houden zichzelf warm.

de vogel

Vogels leggen eieren, hebben veren en een snavel. Ze houden zichzelf warm.

het reptiel

Reptielen leven op het land en leggen eieren. Ze houden zichzelf niet warm.

het amfibie

Amfibieën leggen eieren in het water. Een jong amfibie heeft kieuwen, later krijgt het longen. Ze houden zichzelf niet warm.

de vis

Vissen leven onder water. Ze ademen door hun kieuwen. Hun botten heten graten. Ze houden zichzelf niet warm.

het insect

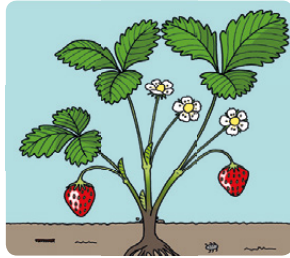
Klein dier met zes poten en (meestal) vleugels. Voorbeelden zijn bijen, vliegen, vlinders en kevers.

Les 3 De groene wereld

Planten maken zelf hun voedsel. Met hun **wortels** halen ze water uit de grond. Met hun **bladeren** vangen ze zonlicht op en ademen ze lucht in. Zo groeien

ze van water, lucht en licht. De stengel brengt het water omhoog naar de bladeren. Met de **stengel** of stam staat de plant rechtop.

Uit een bloem groeit een **vrucht**. In de vrucht zitten zaden waaruit nieuwe planten kunnen groeien. Een **schimmel** is geen plant. Schimmels eten dode planten en oud eten.

Een **paddenstoel** is een deel van de schimmel. Het grootste deel van de schimmel bestaat uit schimmeldraden.

de wortel

Het deel van de plant dat het water uit de bodem haalt. Een plant zit met wortels vast in de grond.

het blad

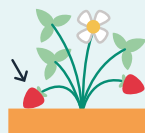
De delen van een plant die licht opvangen en waarmee de plant ademt.

de stengel

Het deel van de plant dat het water omhoog brengt vanaf de wortel. Bij een boom heet de stengel stam.

de vrucht

Het deel van de plant waar zaden in zitten. Uit zaden kunnen nieuwe planten groeien. Een vrucht groeit uit een bloem.

de schimmel

Geen plant en geen dier. Wel een levend wezen. Schimmels leven van dode planten en etensresten.

de paddenstoel

Het deel van een schimmel dat je ziet. Niet elke schimmel heeft een paddenstoel.

Vind een antwoord

Soms heb je een vraag over iets in de wereld en wil je weten hoe het zit. In dit thema heb je geoefend met manieren die helpen bij het vinden van een antwoord.

Les 1

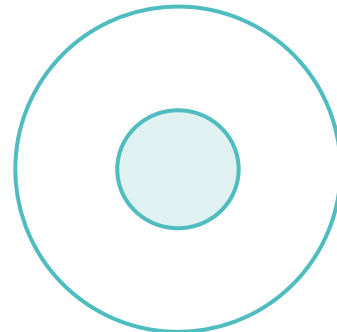
Je kunt een proefje bedenken. Dit helpt je bij het vinden van een antwoord.

Les 2

Je kunt informatie goed lezen en bekijken. Dit helpt je bij het vinden van een antwoord.

Les 3

Je kunt samen bedenken wat het antwoord zou kunnen zijn. Dit helpt je bij het vinden van een antwoord.

Zo leer je voor de toets

- Bekijk de samenvatting.
- Leer de teksten en de dik gedrukte woorden.
- Vraag iemand om je te overhoren.

De toets is op .....